

Přátelství zahrnuje vzájemný respekt, důvěru, náklonnost a schopnost komunikovat

Věřte mi, že je jednodušší psa přizpůsobit svým vlastním představám, než ze sebe sama krůček za krůčkem vytvořit vůdce smečky. Bohužel při takovém rigorózním přizpůsobení se jsou rozvoj osobnosti psa a jeho připravenost podávat optimální výkony daleko za svými možnostmi. Pes možná bude „fungovat“, když na něj budeme uplatňovat staré známé výcvikové metody včetně řvaní, škubání na vodítku a jiných restriktivních opatření, ale přítele tímto způsobem nezískáme.

Dobrého přítele přece neuhodíme plochou dlaní do obličeje jen proto, že dává přednost asijským restauracím, zatímco my sami máme radši italské. Nekřičíme na něj hlasitě, když je jiného mínění než my, nebo si dokonce dovolí vyslovit nějaký návrh. Přátelství zahrnuje i vzájemný respekt, důvěru, náklonnost a schopnost komunikovat.

„No dobrá, ale s přítelem se mohu bavit a přesvědčit ho slovně. To s mým psem nejde,“ pomyslíte si možná. To ale vůbec není pravda! Samozřejmě to jde, i když ne tím způsobem, že se zvířetem budete diskutovat. Diskusi musí nahradit jiné formy komunikace; například řeč těla nebo zrakový kontakt. Právě to jsou totiž komunikační schopnosti, která dala matka příroda psovi do vínku. Váš pes se časem naučí a bude schopen schopen rozlišovat význam určitých slov, která používáme jako zvukové signály nebo pochvalu; ale diskutovat s ním opravdu nelze. To však přece není překážka na cestě efektivní a přitom přátelské výchovy!

V ČEM JE PROBLÉM?

Ale abychom se vrátili zpátky k našemu

Správná výchova psů HNED OD POČÁTKU 6. díl

Koho pokládáte za svého dobrého přítele? Jistě někoho, kdo si pro vás udělá čas, kdo je ochoten vyslechnout vaše problémy, a v neposlední řadě také někoho, s kým se pobavíte a užijete si legraci.

Všechny tyto atributy lze vlastně přenést i na psa. Z lidského hlediska je pes dobrým psem, pokud soužití s ním probíhá harmonicky. Společně si užívat volného času, dorozumívat se beze slov, možná zažívat společ-

né úspěchy v nějakém sportovním odvětví... Ale vidí to váš pes stejně, nebo má o společném soužití úplně jiné představy? Abyste to zjistili, musíte s ním komunikovat - ovšem správně. Jednotlivé signály mohou svádět z cesty

nejlepšímu příteli nebo přítelkyni: ani v tom nejlepším přátelství pořád nesvítil slunce. Jistě tu a tam mezi námi může dojít k nedorozumění nebo k rozdílnosti názorů. A to přesto, že my lidé spolu jsme schopni mluvit. O to pochopitel-

Dobrá výchovná metoda – co to je?

nější je, že fungující komunikace mezi člověkem a psem předpokládá velkou schopnost vcítit se do pocitů toho druhého a intenzivní proces učení – u člověka i u psa. Ale co tedy musíme dělat, abychom dosáhli postavení vůdce smečky? Jak se svému psu můžeme učinit srozumitelnějšími a přivést ho k tomu, aby se choval správně?

Většina nedorozumění vzniká z následujících důvodů:

- Přesně nevíme, co se v psovi odehrává, ačkoliv jsme přesvědčeni o opaku.
- Chování psa si vykládáme špatně.
- Nerozpoznáme, že psu chybí motivace.
- Klademe na psa příliš vysoké požadavky.
- Dbáme jen na provedení rozkazu a ne na kvalitu tohoto provedení.
- Domníváme se, že jsme psu blízko, a neakceptujeme, že je příslušníkem jiného živočišného druhu a tím pádem cizí.

KOMUNIKACE VE PSÍ SMEČCE

Psi jsou smečková zvířata a vyvinul se u nich naprosto jiný způsob komunikace než u lidí. Pokud si máme vydobýt, převzít a udržet pozici alfa zvířete, nejvýše postaveného člena smečky, musíme si toto umění osvojit. Udržení hierarchie předpokládá stálou komunikaci s ostatními členy smečky. Psi vysílají nejrůznější dorozumívací signály, které v neposlední řadě souvisí se smyslovým vnímáním typickým pro jejich druh. Právě v tomto bodě my lidé zaostáváme. Nejenomže máme mnohonásobně horší čich než psi; máme také omezené zorné pole a méně výrazně reagujeme na doteky. U psů jsou dotyky intenzivněji přenášeny srstí. Co se týče komunikace pachové (čichem), vizuální (zrakem) a hmatové (dotykem), existují zde tedy reálné nepoměry.

To samozřejmě není důvod všeset hlavu.

Obličejová mimika vrásčitého šarpeje je naprosto specifická

Nepoměry známe i z lidských skupin, které podléhají hierarchickému uspořádání – i když méně souvisí s pachovými, vizuálními a hmatovými rozdíly. Mnohem častěji bývají důvodem psychologické aspekty. Možná se nejsme schopni vyrovnat s tím, že bychom měli tancovat, jak někdo jiný píská, možná bychom sami chtěli převzít vedení skupiny, nebo bychom se lépe cítili na méně zodpovědné pozici, kde je menší tlak.

NEPOLIDŠŤOVAT!

Jako členové strukturované společnosti jsme se od malička učili chování ve skupině a také jsme ho stále používali. Proto automaticky přenášíme mnoho naučených způsobů chování na psa.

Mluvíme na něj, řekneme mu třeba „To přece nesmíš!“ Ale co si s tím má počít pes, který se ještě nenaučil rozumět akustickým signálům člověka? Pravděpodobně se na nás podívá plný očekávání, přátelsky zavrtí ocasem, a maximálně si pomyslí: „Fajn, panička si přeje kontakt.“ Odkud by měl vědět, že jsme ho verbálně kárali? Netuší to. Sdělení se nám nepodařilo předat.

Psi se musí nejprve naučit spojovat akustické signály s určitými požadavky. Abychom to zjednodušili, nesmíme se omezit na izolovanou formu komunikace, ale musíme působit na více frontách. To například znamená, že budeme spojovat akustické podněty s vizuálními. Někteří psi trenéři v této souvislosti zdůrazňují také důležitost doteků, které podle jejich názoru přicházejí při výcviku psů zkrátka. Doteky mohou případně pokrýt obavy z fyzické blízkosti nebo napomoci tomu, aby žádný strach ani nevznikl. Ostatně ani obavy z kontaktu nelze podceňovat. Mohou být skrytou příčinou nežádoucího chování a nedostatečné výkonnosti. Pokud na to nepřijdeme, budeme dlouho tápat v temnotách, než se nám podaří korigovat nápadné odchylky v chování.

ABY VÁM LÉPE POROZUMĚL

To všechno zní strašně komplikovaně. Ale vlastně to vůbec není složité. Musíme si jen uvědomit, že psi od přírody fungují jinak než my. Lidé jsou schopni překonat komunikační most k jinému druhu. Tuto šanci bychom měli využít, protože právě ona nám otevře bránu do harmo-

Dobrá výchovná metoda – co to je?

**Psi jsou smečková
zvířata a vyvinul
se u nich naprosto
jiný způsob
komunikace
než u lidí**

nického vztahu mezi námi a naším psem. Vlastně jen stačí, když pozměníme formy komunikace, které známe z mezilidské oblasti. Vždyť tak vzdálení si pes a člověk zase nejsou. Vezměme si třeba takové obočí. Co si pomyslíte, když váš protějšek náhle zvedne obočí? Budete mít za to, že ho něco udivilo. A co to znamená, když někdo sraští obočí? Přemýšlí! Vidíte, jak jednoduchá, a přesto efektivní je komunikační schopnost několika málo chlupů v obličejí. Ale pozor! Předčasné závěry nemusí být správné.

JEN CELEK PLATÍ

Napadlo vás už někdy, že i psi mají obočí a že ho cíleně používají? Obočí slouží jako zesilovač nejmenších pohybů obličejových svalů a umožňuje jednotlivým členům smečky rozlišovat měnící se mimiku i na větší vzdálenost. Etologové tomu říkají signální působení. Uvědomte si, že psi nám svým obočím sdělují informace. Je naším úkolem zjistit, co nám tím chtějí říci.

Svou pozornost při tom pochopitelně nesmíme omezovat jen na obočí. Také postavení uší, pysků, ocasu, hlavy, jazyka – zkrátka celé tělo předává komplexní poselství, které dává smysl teprve souhrou všech faktorů komunikace. I u člověka je tomu podobně. Stažené ústní koutky v kombinaci se zdviženým obočím signalizují odmítavý postoj, zatímco povytažené obočí spolu s úsměvem vyjadřují radostné překvapení. Teprve celkový obraz umožňuje správnou interpretaci. Izolace jednotlivých prvků by nás svedla na scesti.

ŘEČ TĚLA

Signály, které vysílá tělo a jež na první pohled působí absolutně identicky, tedy mohou mít zcela rozdílný význam. Individuální vyjádření může v neposlední řadě záviset také na plemeni. Tak se možnosti obličejové mimiky například u vrás-

čitého šarpeje, hladkosrstého labradorského retrievra nebo dokonce naháčů, jako je čínský chocholatý pes, od sebe dost zásadně odlišují. Jednak z toho vznikají důsledky pro vnitrodruhovou komunikaci, jednak kladou tyto vlastnosti také speciální nároky na lidské porozumění. Zase něco, co se musíme naučit. Komunikace je tedy alfou a omegou výchovy psa. Doufejme, že už vám je jasné, co všechno se za tímto pojmem skrývá a jak důležité je její prosazení v praxi. Komunikace zahrnuje mnohem víc než jen slova. Vroené a naučené chování, řeč těla, mimiku... Na to všechno je nutno pohlížet jako na jeden celek. A tato zásada platí pro člověka stejně jako pro psa, přičemž zvíře zde má jednu velkou výhodu: instinktivně nás čte komplexně, paralelně zaznamenává vizuální i akustické podněty. Vezměme si z toho příklad.

A JAK TO BUDE DÁL?

V příštím pokračování našeho výcvikového seriálu se budeme zabývat významem gest a také užitečným uměním přenosu nálad. Až do té doby hodně zábavy s vaším psem - možná s o trochu vylepšeným citem pro komunikaci mezi dvěma emocionálně blízcí spřízněnými druhy.

I. Henzeková

